

# Dark web och integritet på Internet

**En kvalitativ studie av mediala gestaltningar av det dolda nätverket Dark web samt anonymitetens paradox**

**Av: Linn Rivero Mildén**

Handledare: Per Ståhlberg

Södertörns högskola | Institutionen för kultur- och lärande

Kandidatuppsats 15 hp

Medie- och kommunikationsvetenskap C | Vårterminen 2018

Estetikprogrammet med inriktning MKV



## Abstract

**Uppsatsens titel:** Dark web och integritet på Internet – En kvalitativ studie av mediala gestaltningar av det dolda nätverket Dark web samt anonymitetens paradox

**Engelsk titel:** Dark web and integrity on the Internet – A qualitative study regarding medial framings of the hidden network Dark web and the paradox of anonymity

**Författare:** Linn Rivero Mildén

**Handledare:** Per Ståhlberg

**Termin:** Vårterminen 2018

Denna studie är av kvalitativ karaktär och har tagit sin epistemologiska utgångspunkt i gestaltningsteorin för att undersöka digitala representationer av ett tillsynes undagömt nätverk. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur Dark web gestaltas i ett urval mediekanaler för att fastställa vanliga representationer av nätverket. Studien ämnar för att besvara i vilka sammanhang som nätverket gestaltas som en risk respektive möjlighet. Studien genomförs med hjälp av kvalitativ textanalys inspirerad av kritisk diskursanalys. Det empiriska materialet hämtades från de fyra mediekanalerna Expressen, Computer World, Sveriges Radio och Tor Blog. Vidare diskuteras termerna anonymitetsparadox och moralpanik i studien eftersom att de visade sig vara av särskild relevans vid forskning av ett sådant digitalt och till synes anonymt mediefenomen.

Studiens resultat påvisar att tillgången till ett fritt och anonymiserat Internet tycks blivit en fråga vad avser demokratiska rättigheter. Ur denna aspekt fungerar Dark web som en potentiell lösning mot den kartläggning som förekommer på det traditionella Internet. Computer World hade en uteslutande teknisk gestaltning av Dark web där intresset låg i att presentera teknologin bakom nätverket. Kvällspressen fokuserade huvudsakligen på den kriminalitet som cirkulerar på det dolda nätverket och redogjorde främst för narkotikahandel och kortbedrägerier. Tog Blog belyste både tekniken och anonymitetsaspekten bakom Dark web medan Sveriges Radio visade sig vara det medium som hade mest omfattande och genomgripande porträtteringar vad avser Dark web. Slutligen visade studien att det är i samspelet mellan de risker och möjligheter kring Dark web som paradoxen med anonymitet uppstår.

## Nyckelord

Dark Web, Surface Web, Tor Browser, Gestaltningsteori, Risksamhälle, Representation, Integritet, Anonymitet, Kriminalitet, Kvalitativ textanalys, Moralpanik, Internet

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning.....</b>	<b>4</b>
<b>2. Syfte och frågeställningar.....</b>	<b>6</b>
<b>3. Teori och tidigare forskning.....</b>	<b>7</b>
3.1 Tidigare forskning om Dark web.....	7
3.2 Gestaltningsteori .....	8
3.3 Moralpanik.....	9
3.4 Risksamhället.....	11
3.5 Anonymitetsparadox.....	12
3.6 Representation som teori.....	13
<b>4. Material och metod.....</b>	<b>14</b>
4.1 Urval av material.....	14
4.2 Val av metod.....	14
4.3 Kvalitativ textanalys.....	15
4.4 Genomförande.....	17
<b>5. Analys.....</b>	<b>18</b>
5.1 Former av kriminalitet.....	18
5.1.1 Narkotika på Dark web.....	19
5.1.2 Kortbedrägerier på Dark web.....	23
5.2 Anonymitet på Dark web.....	25
5.3 Teknisk framställning.....	29
5.4 Diskussion.....	32
<b>6. Slutsats och sammanfattning.....</b>	<b>36</b>
<b>7. Referenslista.....</b>	<b>38</b>
7.1 Analyserat mediematerial.....	40

## 1. Inledning

Ur Facebook-skandalen som inträffade i mars år 2018 uppstod frågor kring anonymitet och integritet på Internet. Skandalen diskuterades intensivt såväl inrikes som globalt, och frenetiska debatter uppstod när det framkom att information insamlats från cirka 50 miljoner Facebook-användare utan deras vetskap (Frid, 2018). I det digitala medielandskapet har stark kritik riktats gentemot det kommersiella Internet, och ända sedan Internet tog avstamp ur 60-talet har diskussioner kring Internets risker respektive möjligheter varit en stadig trend i mediedebatter. I dessa debatter har det bland annat kritiserats att internetanvändare efterlämnar personlig information som okontrollerat sprids vidare på webben. Enligt medieforskning upplever människor i allt större utsträckning att de saknar kontroll över hur deras personuppgifter används och var deras information hamnar när de är online. I debatterna uttrycks således en genomgripande önskan att värna alltmer om den personliga integriteten på webben.

I skuggan av det kommersiella World Wide Web som är den plats på Internet där användardata okontrollerat sprids vidare existerar ett tillsynes undangömt Internet som erbjuder användare ett alternativ för att undkomma denna form av övervakning på nätet. Denna specifika del av Internet går under benämningen Dark web och möjliggör fullständig anonymitet som skyddar användarnas information från att spridas, och det skyddar även användarnas aktiviteter från att kartläggas. Detta dolda nätverk skulle kunna antas vara en lösning vad avser övervakning på webben men paradoxalt nog är Dark web också en plattform som tycks lämna utrymme för andra risker och farligheter med Internet. Användare på Internet eftersträvar anonymitet för att värna om sin integritet – men när anonymitet på Internet skapar nya faror och risker aktualiseras istället en specifik anonymitetsparadox.

När nya medieteknologier som Dark web uppstår riskerar dessa att väcka såväl förhoppningar som oros känslor hos människor. Ett samlingsnamn för de oros känslor som nya medier tenderar att framkalla hos individer är den sociologiska beteckningen *moralpanik*. I vårt moderna mediasamhälle är det inte ovanligt att nya mediefenomen väcker uppmärksamhet och att det uppstår intensiva diskussioner kring möjliga bieffekter och konsekvenser av dessa. Människor tenderar att framställa mediefenomen som fördelaktiga men även som skadliga för samhället. Det är ett faktum att Internet är ett framträdande exempel på sådant mediefenomen som tidigare orsakat, och som fortfarande orsakar, komplexa debatter kring hur vi ska skydda oss själva och våra identiteter när vi är online.

Dark web är till stora delar vetenskapligt outforskat vilket innebär att det riskerar att råda viss förvirring kring relevanta empiriska termer. Som hjälp för att underlätta läsningen lyder en redogörelse för termer som är vanligt förekommande i denna studies upplägg. Mediefenomenet och nätverket Dark web är uppbyggt med hjälp av avsiktligt dolda hemsidor. Dark web kan även nämnas under det vedertagna begreppet Darknet och utgör den delen av Internet där allt innehåll är krypterat och dolt för allmänheten. Nätverket går av denna anledning inte att hitta genom traditionella sökmotorer utan förutsätter specifika webbläsare som till exempel *Tor Browser*. Tor Browser är en nedladdningsbar anonymiseringstjänst som fungerar som en nyckel till Dark web. Motsatsen till Dark web går under benämningen *Surface web* och utgör den delen av Internet som är synlig för allmänheten och som hittas genom traditionella sökmotorer som Google och Yahoo.

Denna studie ämnar analysera hur olika användningsområden på Dark web gestaltas i ett urval specifika mediekkanaler. Ämnet har onekligen intresserat en del forskare och journalister men faktum kvarstår att det fortfarande råder brist på vetenskapliga studier om Dark web som avser dess olika användningsområden. Ämnet blir alltmer omdiskuterat i samhällliga debatter såväl internationellt som i Sverige och frågan om integritet på webben är fortsatt aktuell. Det blir därför relevant att analysera på vilka sätt som det substantiella nätverket framställs och i vilka sammanhang. Förhoppningen med denna studie är att utvidga forskningsfältet ytterligare genom att belysa rådande kunskapsluckor. Genom en analys av medierepresentationen av Dark web blir det möjligt att klarlägga vilka bilder som medierna vanligen gestaltar och vad dessa tenderar att projicera för föreställningar om nätverket. Tidigare forskning inom den dolda webben existerar, om än inte i överflöd. Undersökningar av mediala gestaltningar av Dark web tycks vara en bristvara inom forskningen vilket motiverar syftet med att genomföra denna studie.

## 2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att analysera hur Dark web gestaltas i ett urval mediekanaler, mer specifikt vilka olika användningsområden som medierna vanligen belyser. De frågeställningar som studien ämnar för att besvara lyder:

- Vad riktar textförfattarna huvudsakligen fokus mot när de skriver om Dark web?
- I vilka sammanhang och på vilka sätt gestaltas Dark web som farligt och riskabelt?
- I vilka sammanhang och på vilka sätt gestaltas Dark web som en lösning på risker med Internet?

### 3. Teori och tidigare forskning

I detta kapitel följer en redogörelse för de teoretiska ramverk och den tidigare forskning som studien tar avstamp i. Inledningsvis presenteras tidigare forskning om Dark web, för att sedan beröra gestaltningsteorin som utgör grunden för denna studies analysmodell. Vidare presenteras begreppen *moralpanik* och *anonymitetsparadox* som genomsyrar studien och är av särskild signifikans för forskning om Dark web. Därefter följer en introduktion för Ulrich Becks teori om risksamhället och om representationens betydelse vid analys av medietexter.

#### 3.1 Tidigare forskning om Dark web

Forskaren Robert W. Gehl är i högsta grad framträdande inom tidigare medieforskning som berör fenomenet Dark web, och han är en av ett fåtal personer som gjort avhandlingar kring ämnet. Tidigare forskning om Dark web är i stor utsträckning en bristvara, men de facto att Gehl står ansvarig för majoriteten av de avhandlingar som finns publicerade om Dark web gör honom ytterst relevant för denna studie. Han argumenterar regelbundet för nya medieteorier och nätverkskulturer som förekommer på det dolda nätverket. I den digitala artikeln *Power/freedom on the dark web: A digital ethnography of the Dark Web Social Network* som publicerades år 2016 genomför Gehl en etnografisk undersökning om det dolda nätverket. I sin forskning menar han att Dark web är ett experiment vad avser både makt och frihet på Internet. Om man hör någon tala om fenomenet Dark web är det många som associerar nätverket till droger, vapen och barnpornografi – men här poängterar Gehl att dessa tankar grundar sig i att vi befinner oss i ytterligare en moralpanik (Gehl, 2014).

Mycket av den forskning som Gehl bedriver pekar på att Dark web befinner sig i en dominerande medieideologi där många hävdar att nätverket enbart är utrymme dedikerat olagliga aktiviteter. När Gehl argumenterar för att Dark web är mer än bara ett negativt nätverk belyser han att Dark web bland annat är ett försök att frigöra sig från historiskt införda gränser, som i dissidenter, där invånare inte kan använda Internet fritt. Han argumenterar vidare för värdet av anonym webbkommunikation i en tid där övervakning på Internet sker dagligen. Om vi plockar ned Dark web förlorar vi en värdefull kanal och förutsättning för yttrandefriheten, är forskarens argument (Gehl, s.1231, 2014). Vidare undersöker Gehl hur det sociala nätverkandet fungerar på Dark web. Han ifrågasätter vad Dark web säger oss om samtida sociala nätverk och på vilka nya sätt som makt och frihet samspelar i de sociala nätverk som enbart existerar på detta specifika nätverk som skiljer sig från vårt vanliga Internet. Han redogör vid flertalet

tillfällen för de rådande svårigheter som uppstår när man ska utföra en etnografisk studie om den dolda webben vilket sålunda gör det svårt för forskare att kartlägga aktiviteter som förekommer på nätverket (Gehl, 2016, s. 1220). Avslutningsvis menar Gehl att Dark web som nätverk är dedikerat att bekämpa den stereotypiska uppfattning som råder om att nätverket enbart är en samlingsplats för vilda nätverksanvändare på Internet. Detta är en tes som Gehl bedriver eftersom att nätverket har många olika användningsområden som inte enbart har kopplingar till illegala verksamheter (Gehl, 2016, s. 1223). Mediernas gestaltning av dessa olika användningsområden som Gehl nämner är vad som kommer att undersökas vidare i studiens analys.

### **3.2 Gestaltningsteori**

Denna studie är av tolkande karaktär och tar avstamp i gestaltningsteorin som utgör grunden för studiens analysmodell. Gestaltningsteorin är ursprungligen en psykologisk teori som menar att mediernas gestaltningar utövar en specifik makt att påverka huruvida människor förhåller sig till sig själva och omvärlden. Teorin utgår från att medier har ett stort inflytande över människors föreställning om verkligheten, och teorin menar att mediernas gestaltningar inte enbart talar om *vad* vi ska tänka, utan även *hur* vi ska tänka kring olika fenomen (Strömbäck, 2009, s. 255). Gestaltningsteorins huvudsakliga fokus riktas mot hur medier gestaltar olika problem och skildringar av verkligheten samt hur dessa framställningar indirekt påverkar individen (Strömbäck, 2009, s. 224). När man talar om vad som kännetecknar gestaltningar brukar forskare tala om fyra olika karaktäristiska egenskaper. Den första egenskapen är att gestaltningen definierar ett problem, den andra egenskapen är att gestaltningen hänvisar på vad som är problemorsaken. Den tredje egenskapen är att gestaltningen uttrycker moraliska omdömen och den sista egenskapen innebär att gestaltningar även skapar en bild av potentiella lösningar (Strömbäck, 2009, s. 217).

Gestaltningsteorin tycks, enligt Strömbäck (2009), vara en teori med många olika definitioner. Denna teori går även under den engelska och vedertagna benämningen *framing theory*. Även forskaren Robert Entman (2004) är framträdande inom gestaltningsteorin. Han bedriver en konceptualisering som huvudsakligen handlar om att medier selektivt väljer särskilda aspekter av en upplevd verklighet för att sedan koppla samman dem i ett sammanhang som främjar en viss kausal tolkning och problemdefinition (Entman, 2004, s. 50). En utgångspunkt inom gestaltningsteorin är att medier fokuserar på särskilda medieevent som medierna sedan placerar inom ett specifikt meningsfält (Entman, 2004, s. 51). Detta är en teori som arbetar för att forma



och förändra publikens tolkningar och preferenser genom *priming*, men hur människor responderar på meddelanden varierar för olika målgrupper inom publiken eftersom att människor har olika bakgrund och förkunskaper (Entman, 2004, s. 391 – 392). Gestaltningsteorin förklarar hur någonting presenteras inför publiken. Hur någonting presenteras inför en publik och hur det sedan i sin följd påverkar de val som människor gör kallar Entman *framing* (Entman, 2004, s. 393).

Mediernas inflytande härrör från deras förmåga att rama in en nyhet på det sätt som gynnar en sida över en annan (Entman, 2004, s. 5). När Entman (2004) talar om gestaltningsteorin talar han om två olika typer av teorin – *the latter* och *the slant*. *The slant* uppstår när man framställer någonting på ett ensidigt sätt då man avviker från att belysa andra aspekter som kan vara relevanta att nämna. Detta skapar en ensidig och onyanserad inramning som enbart betonar vissa beståndsdelar men som undertrycker andra aspekter vilket riskerar att skapa felaktiga och opålitliga nyhetsrapporteringar (Entman, 2004, s. 392). Entman (2004) redogör även för kaskadmodellen som handlar om tanken kring hur information ska spridas vidare. För att bygga upp en kaskadmodell krävs en tydligare förklaring av begreppet *framing*. En vanlig definition av begreppet *framing* innebär att man belyser specifika aspekter av händelser eller problem för att koppla dem samman för att avslutnings främja en viss tolkning, utvärdering och/eller lösning (Entman, 2004, s. 396). Utifrån gestaltningsteorin kommer jag undersöka gestaltningen av Dark web ur en rad olika perspektiv som kan tolkas på ett flertal olika sätt beroende på vad medierna väljer att rikta allmänhetens fokus mot.

### **3.3 Moralpanik**

Den explosionsartade ökningen av nya medieteknologier riskerar att väcka oroskänslor hos befolkningen då individer, enligt forskning, upplever att de förlorar kontroll och inflytande över medierna. Utifrån de oroskänslor som populationen känner inför nya medier kan man således tala om den empiriska benämningen *moralpanik*. Begreppet moralpanik används som ett samlingsbegrepp för de uppror som nya medier tenderar att framkalla hos människor (Campos et al, 2005, s. 58). Moralpanik som begrepp är vanligt förekommande inom mediastudier där forskare ämnat att undersöka medieeffekter hos publiken, och begreppet myntades redan under 1970-talet. Beteckningen kommer även användas inom min egna studie för att förklara och förstå hur ett relativt outforskat och nytt fenomen som Dark web kan upplevas för allmänheten.

Denna markanta framväxt av digitala medier har gynnat såväl sociala, kulturella som politiska landskap. Det finns ändock forskare som menar att de nya medieteknologierna möjliggör en praxis vilken leder till negativa effekter (Wright Monod, 2017, s. 100). Denna form av moralisk panik kan, som tidigare nämnt, förstås som en reaktion på förändring vilket innebär att samhället upplever en avsaknad av kontroll över nya mediefenomen som uppstår. Moralpaniken är vanligt förekommande under tidsperioder som innefattar snabba och sociala förändringar, och dessa förändringar resulterar i både möjligheter och risker (Wright Monod, 2017, s. 103).

Intensitet och långvarighet kan variera när man talar om moralpanik, men i en samtida tidsperiod där digitala innovationer dagligen uppstår används begreppet kontinuerligt i offentliga mediedebatter (Garland, 2008, s. 11). Det finns olika kännetecken för vad som karakteriserar detta tillstånd av moralisk panik men främst utgörs moralpaniken av oros känslor, fientlighet, konsensus och flyktighet (Garland, 2008, s. 12). Moralpanik beskriver ett tillstånd där individer rent utav upplever ett direkt hot från de nya teknologierna och vilka konsekvenser dessa eventuellt kan resultera i – både på en individnivå men främst på en samhällelig nivå. Denna panik tycks indikera på att individer upplever starka känslor av underlägsenhet gentemot medier och deras eventuella överläge. Sammanfattningsvis kan man säga att den moraliska paniken kännetecknas av känslan som uppstår hos ett stort antal invånare i ett samhälle som upplever ett gemensamt hot från medier som riktas mot samhället, samhällets värderingar och den moraliska ordningen (Cricher, 2003, s. 3).

### **3.4 Risksamhället**

I likhet med det teoretiska begreppet moralpanik så belyser även teorin om risksamhället att ökningen av nya medieteknologier är en av de mest påtagliga indikationerna på att vi befinner oss i ett accelererande och digitalt informationssamhälle. En följd av sådan mängd tekniska innovationer leder inte enbart till ett tillstånd av moralpanik utan även till en rekonstruktion av den sociala världen. Detta eftersom att världen ständigt påverkas av medieteknologiska utvecklingar och därför måste förhålla sig till dessa (Webster, 2006, s. 9). I vårt moderna informationssamhälle framställs en särskild paradox i frågan som berör offentlighet och anonymitet på Internet, och ur dessa frågeställningar skildras även Ulrich Becks teorier om risksamhället. Diskussionerna redogör för den stora massan Internetanvändare som agerar utifrån välvilliga och demokratiska värderingar på Internet som har rätt att ta del av den liberala yttrandefriheten – samtidigt som man paradoxalt porträtterar nazister och pedofiler som

tidigare enbart existerat i den fysiska världen men som nu tillsammans har nätverkat och expanderat med Dark web som främsta redskap (Morozov, 2011, s. 254).

Den enorma tillgången till information är det som skiljer den moderna världen från dåtiden. Införskaffandet av olika medier, växande informationsyrken och framväxten av Internet är resultatet av informationssamhället. I slutet av 1980-talet expanderade det svenska medieutbudet kraftigt och successivt uppstod frågor om vilka konsekvenser som mediernas existens och innehåll skulle medföra på det svenska samhället, kulturen och invånarna (Strömbäck, 2000, s. 17). Utifrån dessa teorier har samtida debatter uppstått som spekulerat kring huruvida det våldsamma medieinnehållet haft en negativ effekt hos människor eller ej. Debatterna invände mot att medieinnehåll riskerade att göra befolkningen våldsam i högre utsträckning. Den allmänna opinionen oroade sig för att massmedierna, huvudsakligen televisionen, skulle leda till ökat våld (Strömbäck, 2000, s. 88). Diskussionerna har på följande vis utgått från att medieinnehållet kan likställas med medieeffekten – det vill säga att samtliga människor upplever samma effekt av medierna, och att denna effekt förändrar både åsikter och beteende hos människor (Strömbäck, 2000, s. 64).

I samband med informationsnätverkens och mediernas uppkomst började medieforskning att intressera sig för de långsiktiga effekterna i termer av både individnivå men också hur samhället påverkades ur ett helhetsperspektiv av de nya teknologierna (Strömbäck, 2000, s. 89). Informationssamhället kan förklaras och förstås på olika sätt, men samtliga sätt delar föreställningen om att samhället har tillgång till mer omfattande information än någonsin (Webster, 2006, s. 11). Medieforskning visar att informationsnätverk är viktiga förutsättningar för moderna samhällen och det går att argumentera för att informationsnätverk har existerat ända sedan det tidiga skedet av posttjänsten och telegrammens uppkomst.

Risksamhället kännetecknas bland annat av teorin om att det moderna samhället har utvecklats från en industriell modernitet till en reflexiv modernitet (Beck, 2005, s. 43). Sociologen Ulrich Beck (2005) argumenterar för att det moderna samhället är ett risksamhälle där samhällen organiseras i enlighet med förebyggande hantering av potentiella faror och risker som tenderar att uppstå (Wright Monod, 2017, s. 39). Beck (2005) redogör för riskkommunikation och invänder flertalet gånger mot de risker som de nya teknologierna medför. Beck konstaterar att skillnaden mellan det industriella samhället och risksamhället ligger i att det industriella samhället hävdar att riskfördelningen är *kompatibel* medan risksamhället snarare menar motsatsen, det vill säga att riskfördelningen är *inkompatibel* (Beck, 2005, s. 256).

### 3.5 Anonymitetsparadox

Det råder en påtaglig paradox i framställningen av Internets möjligheter respektive farligheter eftersom att webben delvis porträtteras som befriande men också som riskfullt för samhället och dess invånare. Nyhetsrapporteringar uppmanar till att Internet behöver ”städas upp” men många av samma nyhetsrapporteringar noterar också att anonyma nätverk är användbara för aktivister och journalister som arbetar under statlig övervakning (Gehl, 2014). Internet har fått en allt viktigare roll för auktoritära och demokratiska samhällen vilket innebär att frågan om vad Internet egentligen tillåter och inte tillåter har vuxit fram (Morozov, 2011, s. xvi). Den förmodande nätverksanarkin, det vill säga laglöshet, som existerar på Internet har resulterat i en allt större press på att försöka kontrollera och reglera webben. Man talar om Internetcensur som ett växande fenomen både inom djup och bredd, och här kan ett anonymiserat nätverk som Dark web eventuellt fungera som ett hjälpmedel för människor som lever i auktoritära regimer som Kina, Ryssland och Iran där användningen av Internet är restriktiv (Morozov, 2011, s. 98).

Frihet på Internet skulle kunna porträtteras som en politisk prioritet i ett demokratiskt samhälle (Morozov, 2011, s. 260). När man talar om de effekter som en anonym nätverkskultur kan medföra belyser man vanligen de nackdelar som innebär att anonymiteten skulle kunna utnyttjas av människor från olika nätverk som undergräver demokratiska värderingar (Morozov, 2011, s. 256) och här uppstår paradoxen som är rådande inom anonymitetsfrågan. Användare kan delvis använda ett anonymt nätverk för att skydda deras identiteter i sina yrken (e.g. journalister) eller under diktatoriska förhållanden, men ett anonymt nätverk kan även användas av kriminella gäng som ämnar för att uppsöka personlig information inför potentiella bedrägerier.

När man generellt talar om anonymitet på Internet så innebär det att användare kan surfa fullständigt obevakat och kringgå både censur och kartläggning av aktiviteter som sker på webben, vilket för många betraktas som en demokratisk rättighet. Denna anonymitet anses till stora delar vara fördelaktig för bland annat censur- och regimkritiker. Men när anonymitet blir rådande på webben uppstår istället nya faror och risker som aktualiserar en anonymitetsparadox där anonymitet blir en lösning men samtidigt en fara. När användandet på Internet inte längre är synligt eller kan regleras tycks gränserna suddas ut för vad som är moraliskt rätt och fel. I medier framgår att auktoritära regimer blir alltmer benägna och mottagliga för att upplösa digitala kommunikationer som sker över nätet och i takt med att webben successivt utökas blir

det möjligt för regimer att utöka deras censurmotorer ytterligare vilket hindrar många människor från tillgång till medieinnehåll (Morozov, 2011, s. 93).

Tidigare var det radio och televisionen som man hävdade skulle orsaka stora förändringar i sociala och politiska relationer medan man i vår digitala samtid snarare talar om Internet ur denna hotfulla aspekt (Morozov, 2011, s. 278). Den stora expansionen av Internet har skapat många diskussioner kring webben och vissa menar att den revolution av information som nya medier medfört har orsakat omfattande sociala konsekvenser (Webster, 2006, s. 264). Ur denna aspekt uppstår paradoxen kring risker respektive möjligheter med nya medietekniker som Internet. Det blir möjligt att identifiera två olika aspekter av paradoxen – en kritisk aspekt som belyser risker av systematiska och sociala förändringar och den andra aspekten som belyser möjligheter och fördelar med Internet.

### **3.6 Representation som teori**

Hur någonting representeras har ett särskilt inflytande över vad människor personligen ska tänka och tycka om olika fenomen. Sociologen och kulturteoretikern Stuart Hall (2013) är framträdande inom medieforskning, bland annat vad avser teorier om representation. Hall talar redogörande för representationens betydelse i relation till analyserandet av medietexter. Han undersöker hur representation skapar mening genom språket som är uppbyggt av olika representationssystem. Hall menar att språk är ett medium genom vilka tankar, idéer och känslor är representerade och skapar mening. Diskurser är även någonting som Hall omskriver i sina teorier om representation, då han menar att dessa diskurser ämnar för att förstå effekter och konsekvenser av olika representationer (Hall, 2013, s. xxii).

Stuart Hall talar även om att det finns tre olika perspektiv för att förklara och förstå relationen mellan språk och representation – det reflekterande, det avsiktliga och det konstruktivistiska tillvägagångssättet (Hall, 2013, s. 177). Det *reflekterande tillvägagångssättet* skapar mening genom objektet, personen, idén eller händelsen i den verkliga världen där språket fungerar som en spegel som reflekterar den absoluta sanningen. Det visuella språket reflekterar en sanning som redan existerar. Det *avsiktliga tillvägagångssättet* argumenterar för motsatsen då den redogör för att mening skapas genom talaren, författaren, som uttrycker sin unika mening om världen genom språket. Här innebär mening vad författaren avser att meningen ska betyda. Det tredje *konstruktivistiska tillvägagångssättet* kännetecknar den publika och sociala karaktären av språket som anser att språket är av essentiell relevans för meningsskapande. Den kartlägger

att varken tingen i sig själva eller de individuella språkanvändarna skapar mening i språket. I synnerhet med tanke på att denna studie tar sin metodologiska utgångspunkt i kvalitativ textanalys blir det påtagligt att det konstruktivistiska tillvägagångssättet blir mest relevant för studien. Detta innebär att språkanvändning och diverse sociala praktiker påverkar huruvida vi tolkar den fysiska världen och samhället (Ahrne & Svensson, 2011, s. 150).

## 4. Material och metod

Metodkapitlet introducerar studiens metodologiska utgångspunkt, urvalet av material och slutligen hur studien kommer avgränsas. I detta kapitel lyder en motivering till varför kvalitativ textanalys är den mest lämpliga metoden för studien och hur metoden kommer att appliceras på de utvalda medietexterna. Avslutningsvis följer en introduktion till studiens analysdel.

### 4.1 Urval av material

Då intresset ligger i att undersöka hur olika medier gestaltar Dark web gjordes en tematisk genomsökning i det digitala mediearkivet Retriever som innehåller tidskriftsartiklar både i tryckt- och digitalt format. Urvalet av radioreportagen gjordes direkt genom Sveriges Radios sökfunktion på deras hemsida, på liknande vis som urvalet av blogginlägg på Tor Blog genomfördes i hemsidans sökfunktion med hjälp av specifika sökord. För att försäkra mig om att medietexterna var relevanta för studien användes begreppen ”Dark web” och ”Darknet” som primära sökord i urvalet, och därefter gjordes även en opartisk genomläsning av medietexterna innan de valdes för att försäkra att de behandlade ämnet. Studiens empiriska material omfattar artiklar, blogginlägg och reportagen som publicerats på fyra utvalda mediekanaler. I de artiklar som innehåller tillhörande fotografier kommer även fotografierna analyseras på en manifest nivå.

För att få ett nyanserat och selektivt material har jag valt att hämta mitt underlag från Expressen, Computer World, Tor Blog och Sveriges Radio. Den äldsta medietexten som analyserats publicerades den 3 augusti 2005 varpå den nyaste medietexten publicerades den 5 april 2018. Totalt har fem artiklar analyserats från Expressen, fyra artiklar från Computer World, fyra blogginlägg från Tor Blog och fyra radioreportagen från Sveriges Radio. Sändningstiden på det kortaste radioreportaget uppmättes till 20 minuter varpå det längsta radioreportaget uppmättes till 60 minuter. Valet av materialet baseras på att studien ska använda källor med olika intentioner och inriktningar för att undvika ett ensidigt insamlingsmaterial. Det blir möjligt att på förhand förvänta sig att olika källor med olika intentioner har olika perspektiv genom vilka de gestaltar Dark web, men det är också dessa specifika inramningar som blir av intresse att undersöka.

## 4.2 Val av metod

I enighet med det material som ska undersökas i studien anser jag kvalitativ textanalys, inspirerad av kritisk diskursanalys, vara mest lämplig då detta är en metod som ämnar för att tolka det latent innehåll i medietexter. Viss uppmärksamhet kommer även läggas på det manifesta innehållet (Bergström & Boréus, 2012, s. 87). Texter formar samhället och samhället formar texter tillbaka. Att min studie tar avstamp i kritisk diskursanalys innebär att det bland annat kommer läggas essentiell vikt vid specifika exempel på språkanvändning i studiens utvalda medietexter. Studiens textanalys kommer även relatera till sammanhang, det vill säga vart texten är publicerad och om texten ansluter till en större samhällelig diskurs.

## 4.3 Kvalitativ textanalys

Den kritiska diskursanalysen är en specifik form av kvalitativ textanalys som fokuserar på medietexters innehåll och avser hur texter produceras, distribueras och konsumeras. Inom diskursanalytiska metoder ämnar man bland annat för att kartlägga underförstådda betydelser och att undersöka hur meningar är konstruerade (Bergström & Boréus, 2012, s. 375). Inom kritisk diskursanalys som i synnerhet är inspirerad av filosofen Michel Foucault riktas fokus gentemot språket i olika medietexter som ställs i relation till sociala och kulturella sammanhang (Gillespie & Toynbee, 2006, s. 122).

Den fysiska världen får sin primära betydelse genom diskurser. Vad som är utmärkande för kritisk diskursanalys är att man förenar vetenskap och samhällskritik genom meningsskapande som skapas i texter, tal och bild (Ledin & Moberg, 2010, s. 266). Inom den kritiska diskursanalysen är Foucault framträdande då han lyfter att diskurser är en social konstruktion av verkligheten. Även Fairclough blir framträdande då han lade grunden för denna inriktning. När Fairclough talar om kritisk diskursanalys ställer han tre frågor som berör hur texten porträtteras, varför texten framställs som den gör och på vilka andra sätt som texten hade kunnat framställas (Fairclough, 1995, s. 12). I denna studies analys blir det relevant att ha dessa frågeställningar i åtanke.

Den kvalitativa innehållsanalysen kan förstås som en induktiv process där det uppstår en nära relation mellan forskare och ämnet som ska analyseras till skillnad från vid kvantitativ innehållsanalys där denna relation anses vara alltmer distanserad. Att denna studie har en induktiv ansats innebär att utgångspunkten för studien kommer tas genom det empiriska



materialet, det vill säga de utvalda medietexterna, för att följaktligen dra en slutsats utifrån dessa. Till följd av att den induktiva ansatsen kan kompletteras av en deduktiv ansats uppstår begreppet abduction som är en blandning av dessa två – en blandning mellan den empiriska och teoretiska reflektionen där nya aspekter av det som analyseras förorsakar att teorin utvecklas ytterligare (Alvehus, 2013, s. 109). Kvalitativ innehållsanalys gör det således möjligt för studien att teoretisera det specifika i hur Dark web representeras, vad textförfattarna huvudsakligen riktar fokus mot när de skriver om ämnet samt i vilka sammanhang och på vilka sätt som Dark web framställs som en lösning respektive risk.

Här är syftet med analysen att undersöka det specifika medan en kvantitativ innehållsanalys snarare ämnar för att undersöka det generella. Den kvalitativa innehållsanalysen är en tolkande och hermeneutisk metod som intresserar sig för samband, metoden intresserar sig även för innebörder snarare än statistiskt verifierbara samband (Alvehus, 2013, s. 20–22). Vid kvalitativ textanalys kan man tala om analys ur tre olika dimensioner. Den första dimensionen syftar på att analysera textförfattaren och vad denne själv applicerat för innebörder i texten. Den andra dimensionen fokuserar på språkliga, litterära och den innehållsliga betydelsen medan den tredje dimensionen syftar på att tolka vilka betydelser texten tillämpas i förhållande till ett sammanhang utanför texten (Hellspong & Ledin, 1997, s. 221). Kvalitativ forskning kan användas för samma ändamål som kvantitativ forskning men det kvalitativa kan föredras i situationer där man ämnar för att belysa nya aspekter istället för att bekräfta den forskning som redan finns. Det finns egenskaper i de olika texterna som påverkar uppfattningen av innehållet, vilket blir en utgångspunkt för varför det är relevant att undersöka hur representationen av Dark web eventuellt påverkar uppfattningen hos allmänheten.

En explicit styrka med att använda denna metod är att innehållsanalysen skapar överblick och ger både styrka och underlag för jämförelse mellan studiens insamlade medietexter (Bergström & Boréus, 2012, s. 87). Den kvalitativa textanalysen är ett specifikt redskap som används för att närma sig medietexter och den anses även vara en generell benämning för till exempel diskursteorin och semiotiken. (Østbye et al, 2004, s. 63). Syftet med diskursanalys är att arbeta med innehållet i texterna för att undersöka och kartlägga mönster och vilka sociala konsekvenser som dessa diskursiva framställningar sedan medför i relation till hur vi uppfattar ett fenomen som till exempel Dark web. När man talar om de diskursanalytiska angreppssätten baseras de på strukturalistisk samt post-strukturalistisk språkfilosofi. Genom denna språkfilosofi redogör man för att språket blir vårt tillträde till verkligheten, och genom språket

skapar vi representationer av denna existerande verklighet (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 15). Detta är ett område som även Stuart Hall (2013) belyser när han talar om representation. Syftet vid diskursanalys blir att kartlägga de processer där vi argumenterar för hur olika tecknens betydelse ska fastställas (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 28 – 29). Det går att problematisera att det vid kritisk diskursanalys uppstår en viss risk när man undersöker diskurser som man har en relation till, och här blir det av betydelse att åtskilja sina egna värderingar från resultatet (Jørgensen & Phillips, 2000, s. 28)

#### **4.4 Genomförande**

För att möjliggöra analysen av studiens utvalda material har det genomförts en kartläggning av medietexternas huvudsakliga framställningsperspektiv och innebörd. Vid en analys av samtliga medietexter blev det dessutom avsevärt att fundera över medieformatet, genren och vem som publicerat medietexten. Representationer kan analyseras på olika sätt och man kan placera analyser av representation i relation till andra vetenskapsteoretiska traditioner. Man kan bland annat använda sig av semiotiska analyser och multimodala analyser, men denna studie fokuserar främst på diskursanalys.

De utvalda medietexterna har analyserats på en manifest och latent nivå vilket syftar på det uppenbara. För att berika analysen ytterligare har även den latent nivå i medietexterna undersökts vilket syftar på den underliggande betydelsen. För att genomföra en detaljerad analys av det empiriska materialet kommer inledningsvis en kategorisering av artiklarna genomföras baserat på hur de gestaltar Dark web, för att sedan göra en mer grundlig läsning av artiklarna där litterära och innehållsliga innebörder analyseras. Även tillhörande fotografier som kan förekomma i artiklarna kommer att diskuteras. Till följd av detta ämnar jag för att hitta konturer och mönster i debatten för att sedan undersöka hur ämnet vanligen uppfattas av artikelförfattarna i respektive medietext.

På vilket sätt kan man undersöka representationer och vad har representationerna för betydelse inom medievetenskaplig forskning? Hur någonting representeras tenderar att ha stor makt och stort inflytande över människors åsikter och tankegångar. Stuart Hall (2013) talar om att representation är produktionen av meningsskapande genom språket som verktyg. Att representera någonting är att beskriva eller skildra det, det finns därför stora fördelar med att undersöka representation när vi studerar medietexters innebörd. Att producera mening beror på

tolkningsutövande, och tolkningen uppenbaras av att vi kodar innehållet, och att mottagaren tolkar eller avkodar meningen (Hall, 2013, s. 2).

Studien kommer avgränsas genom att enbart fokusera på de utvalda mediekanalerna Expressen, Sveriges Radio, Computer World och Tor Blog. Vidare avgränsas studien ytterligare genom att enbart undersöka Tor Browser som anonymiseringstjänst, trots att utbudet av liknande tjänster är stort. Studiens avgränsning innebär att resultatet inte är generaliserbart utanför denna studie. Totalt analyseras 17 medietexter i studien.

## 5. Analys

I analysdelen har det insamlade materialet undersökts med utgångspunkt i gestaltningsteorin och kvalitativ textanalys. Analysen ämnar besvara studiens frågeställningar genom att undersöka vad det är för gestaltningar som förekommer i digitala medier och på vilka sätt som de framställs. Ytterligare fokus har riktats gentemot språkliga termer som textproducenterna valt att använda då valet av begrepp har en betydelsebärande funktion vid textanalyser. I materialinsamlingen har jag letat efter mediepublikationer med olika inriktningar vilket är motivet bakom att Expressen, Computer World, Tor Blog och Sveriges Radio valdes som mina primära utgångskällor. Genom studiens materialinsamling uppstod tre framträdande kategorier genom vilka Dark web vanligen framställdes ur och analysen behandlar därför följande tre övergripande teman – *kriminalitet*, *anonymitet* och *teknisk framställning*.

### 5.1 Former av kriminalitet

I samtliga analyserade medietexter var kriminalitet onekligen det mest uppenbara och dominerande temat som förekom både inom radions och kvällspressens gestaltning av Dark web, men emellertid även i den teknikorienterade webbtidningen Computer World. Samtliga artiklar hämtade från Sveriges Radio och Expressen rapporterar om Dark web i relation till olika former av kriminella handlingar men främst porträtteras kriminaliteten i form av den omfattande narkotikahandeln och diverse typer av kortbedrägerier som tenderar att förekomma på den mörka webben. I enstaka medietexter omnämns även Dark web i relation till barnpornografiskt innehåll, men trots att denna form av kriminalitet beskrivs som vanligt förekommande så ägnar dessa medietexter förhållandevis liten grad uppmärksamhet åt denna form av brottsligt innehåll.

Artiklarna från Expressen tyder sammanfattningsvis på att de kriminella verksamheter som sker på Dark web är marknader som blir alltmer komplexa att reglera eftersom att aktiviteten som sker genom Tor Browser är krypterad och således svåråtkomlig. Sammanfattningsvis blir det avsevärt att poängtera att kriminaliteten som omnämns i de analyserade medietexterna porträtterar olika former av kriminalitet. De vanligaste framställningarna av brottslighet som förekommer i mitt insamlade material berör narkotika, kortbedrägerier och pedofili. Utöver dessa former av kriminalitet omnämns även brottsligheter i form av hackning, beställningsmord och olagliga köp av Spotify-konton.

### 5.1.1 Narkotika på Dark web

Vad som förenar samtliga medietexter som analyseras i denna del är att de företrädesvis rapporterar om Dark web i förhållande till narkotika. Analysens första bearbetade medietext är en nyhetsartikel som publicerades på Expressen den 4 juni 2014 och som går under rubriken *Så lurade polisen langarna på Darknet*. Denna artikel illustreras med ett fotografi som föreställer en censurerad person som postar ett kuvert. Baserat på medietextens brödtext kan åskådarna förstå att kuvertet innehåller narkotika. På grund av den omfattande censureringen över fotografiet är det svårt att utläsa om personen är manligt eller kvinnligt kodad men i artikelns textinnehåll framgår att artikeln handlar om två gärningsmän vilket gör det möjligt att tolka den censurerade personen som en av dessa gärningsmän.

Trots att mycket tyder på att aktiviteter som sker på Dark web är svåra att kartlägga omskrivs den dolda webben ändå i samband med en droghärva där polisen kunnat fastställa narkotikakonsumenter (Ölander, 2014). I denna artikel vill polisen inte specificera för hur de kunnat fastställa de personer som bedriver illegala verksamheter på Dark web vilket gör det svårt för mottagarna att förstå vilka bevis en användare möjligen kan efterlämna trots att de använder anonymiseringstjänsten Tor Browser. I artikeln tycks anonymitet på Internet vara någonting som framförallt möjliggör en komplex och svårreglerad narkotikahandel, men som också används som ett demokratiskt verktyg i diktaturer. Redan i rubriken förstår läsaren att artikeln kommer behandla ämnet kriminalitet eftersom att ord som ”polisen” och ”langarna” förekommer (Ölander, 2014). Paradoxen kring anonymitet synliggörs redan i artikelns första stycke när journalisten skriver följande:

*Darknet är också ett verktyg för regimkritiker i diktaturer där internet övervakas och regleras*  
(Ölander, Micke. 2014. Så lurade polisen langarna på Darknet. Expressen. 14 juni).

I likhet med medietexten ovan omskrivs narkotikamarknaden på Dark web även i studiens andra analyserade medietext. Medietexten är ett 65 minuter långt radioreportage som sändes av Sveriges Radio den 26 november 2017 under rubriken *Knarkkungarna på darknet*. I reportaget hörs ett inslag om två av Sveriges största narkotikasäljare som blev avslöjade och dömda för deras illegala handlingar som möjliggjordes genom Dark web (Fernandez, 2017). Vid en analys av ett audiomedium som Sveriges Radio måste mediespecifika uttryckselement som ljud och ljuddesign beskrivas då dessa tenderar att vara betydelsebärande faktorer för framställningen av medieinnehåll (Østbye et al, 2004, s. 75). Vid en jämförelse av radioreportaget och de

skriftliga nyhetsartiklarna från Expressen uppstår en tydlig distinktion genom hur de olika mediekanalerna framställer kriminaliteten på Dark web. I radioreportaget får lyssnarna inledningsvis höra olika internationella nyhetsrapporteringar som spelas upp där Dark web oavbrutet framställs som en otäck mötesplats för gärningspersoner (Fernandez, 2017). Rapporteringarna sker på både svenska och engelska och i bakgrunden av dessa nyhetsrapporteringar hörs en effektiv och mystifik musiklinga vilket fungerar som ett dramaturgiskt element. Detta radioreportage ger intrycket av att skildra kriminaliteten på Dark web som någonting spännande medan majoriteten av nyhetsartiklarna hämtade från Expressen skildrar kriminaliteten som något avskyvärt. Detta radioreportage projicerar en dramaturgisk skildring av gestaltningen och producenterna arbetar aktivt med ljudeffekter som skulle kunna framkalla olustiga och spänningsfyllda känslor hos mottagarna.

Vad som är karaktäriserande för framställningen av Dark web i radioinslaget *Knarkkungarna på darknet* är att narrativet är uppbyggt som en fiktiv historia till skillnad från de nyhetsrapporteringar som publicerats på Expressen. Berättarrösten har ett allvarsamt tonläge och i reportaget får lyssnaren ta del av både gärningsmän och de anhörigas historia. Lyssnarna får ta del av polisen som redogör för svårigheter med att kartlägga personer som bedriver illegala verksamheter på Dark web vilket tidigare har diskuterats i analyserade artiklar från Expressen. I reportaget förekommer enbart en mycket liten teknisk skildring av Dark web och narrativet handlar huvudsakligen om narkotikahandel som kriminell verksamhet. Radioproducenten använder mystifierade begrepp som ”undre världen” för att förklara Dark web vilket förstärker intrycket av att syftet med narrativet är att kriminaliteten ska framställas som spännande (Fernandez, 2017). Berättarrösten drar även paralleller mellan verksamheten på Dark web och actionfilmen *Snabba cash* vilket bidrar ytterligare till förnimmelsen av spänning.

Den tredje medietexten som analyserats med huvudsakligt fokus på narkotika är ytterligare ett radioreportage hämtat från Sveriges Radio. Inslaget sändes den 18 juli 2017, är 30 minuter långt och publicerades under rubriken *Barnen på Darknet*. I enlighet med kritisk diskursanalysmetod blir det relevant att undersöka och kartlägga betydelser genom grammatik och olika ordval (Ahrne & Svensson, 2011, s. 140). *Barnen på Darknet* varierar mellan att porträttera fördelaktiga och riskfyllda aspekter av Dark web. I reportagets skildring av Tor Browser gestaltas en specifik paradox kring anonymitet på Internet då det delvis framställs som riskfullt för samhället, eftersom att vissa missbrukar anonymiteten, samtidigt som journalisten även sätter Tor Browser och Dark web i relation till möjligheter där man belyser att nätverket blir ett

verktyg för oppositionella i Syrien att arbeta utan att bli upptäckta av regimen (Knutell, 2017). Eftersom att det är viktigt att uppmärksamma specifika ord och yttranden vid analys av medietexter blir det påtagligt att detta radioreportage främst använder negativa begrepp som ”barnporr”, ”droger”, ”vapen” och ”övervakningssamhället” (Ledin & Moberg, 2010, s. 251).

Reportaget handlar om tre minderåriga pojkar som regelbundet använder sig av webbläsaren Tor Browser men som har olika ändamål med användandet. Intervjupersonerna som deltar i reportaget har samtliga blivit bekanta genom det anonyma nätverket. I bakgrunden av reportaget spelas en mystifierad ljudmelodi som potentiellt skapar en explicit känsla av spänning för lyssnaren. I inledningen framställer journalisten en koncis sammanfattning av hur användare får tillgång till Dark web och redogör även kort för tekniken bakom nätverket. När introduktionen är slut får lyssnarna höra en intervjuperson vid namn Erik som kritiserar övervakningssamhället och som använder Tor Browser för att kunna vara anonym när han surfar på Internet. Intervjupersonen är bosatt i Sverige och berättar att han tidigare använt Tor Browser för att kunna köpa droger och Spotify-konton. Därefter får vi höra en 14 årig pojke vars röst är förvrängd och som inte introduceras vid namn av anonymitetsskäl. I likhet med den första intervjupersonen är 14-åringen bosatt i Sverige. Till skillnad från Erik berättar 14-åringen för journalisten att han sysselsätter sig som hackare och att han hackar sig in på olika hemsidor för nöjets skull (Knutell, 2017).

Inslaget skiljer sig distinkt från resterande medietexter som analyseras i studien. Vad som skiljer detta radioreportage från övriga medietexter är hur användarna av Dark web porträtteras i *Barnen på Darknet*. Tidigare nyhetsartiklar och radioreportagen har uteslutande porträtterat Dark web-användaren som en fullvuxen och kriminell gärningsperson medan detta reportage skildrar nyfikna barn och ungdomar som alltså inte är straffmyndiga än. Vad som dock förenar detta reportage med de tidigare radioreportagen från Sveriges Radio är att man arbetar med tidigare internationella nyhetsinslag som audiovisuella element vilket förstärker känslan av att ämnet är omdebatterat i sammanhang där det framställs som farligt. Trots att det tidigare analyserade materialet behandlar kriminalitet i form av narkotikaförsäljning, barnpornografi och stulna kreditkort så belyser detta reportage andra alternativa former av kriminella handlingar som inte tidigare nämnts i studien – som till exempel hackning mot olika myndigheters hemsidor och köp av kapade konton på Spotify (Knutell, 2017). Detta är former av kriminalitet som enbart förekommer i denna medietext.

Journalisten kritiserar Dark web och dess lättillgänglighet för barn, men på detta svarar intervjupersonerna att det är enklare att handla narkotika i verkligheten än på Internet. Det tekniska intresset för datorer får ett betydelsebärande stort utrymme i reportaget eftersom att ungdomarna som använder Dark web inte enbart konsumerar narkotika utan även dedicerar mycket tid åt datakommunikation och datautveckling som ett fritidsintresse. En av deltagarna bekänner att hans ursprungliga syfte med Tor Browser var att surfa anonymt då han gjorde inköp av narkotika men att han nu använder det för vad det huvudsakligen ska användas för – att surfa anonymt (Knutell, 2017). Vidare görs en redogörelse för Tor Browser som teknologiskt nätverk där lyssnaren får förklarat att Tor Browser är ett relativt långsamt nätverk men att nätverket successivt accelererar och går snabbare att använda när fler personer använder det som webbläsare. Det uppstår en skildring av Tor Browser som en webbläsare som delvis möjliggör illegalt bruk men som också används för att läsa nyhetstidningar, googla politiska frågor och för att använda Facebook (Knutell, 2017).

Även det 20 minuter långa radioinslaget *Darknet – internets mörka bakgata* ägnar mest uppmärksamhet åt droger i dess skildring av den mörka webben. Inslaget sändes på Sveriges Radio den 28 juli 2017. Inledningsvis görs en enkel förklaring för skillnaderna mellan Surface web, Deep web och Dark web. Programledaren lämnar utrymme åt redogörelse för beställningsmord, barnpornografi och narkotika som samtliga förekommer på det mörka nätet. Berättarrösten nämner även tidigt att samma anonymitet som skyddar kriminella gärningspersoner även skyddar forskare, regimkritiker och journalister i deras dagliga arbete och kommunikation (Karlidag, 2017). Det blir utmärkande att detta reportage belyser en artemogen form av kriminalitet som inte åskådliggörs i det resterande empiriska materialet, nämligen att utrotningshotade djur kan säljas och köpas på Dark web. Detta är en kategori av kriminell verksamhet som inte benämns eller diskuteras i någon av de andra analyserade medietexterna. Även beställningsmord är en form av kriminalitet som utesluts i stora delar av det resterande insamlade materialet.

Ungefär 4 minuter in i inslaget hörs en berättarröst förklara att det finns individer som argumenterar för fördelarna med det anonymiserade nätverket då det kan användas av journalister, regimkritiker och opinionsbildare i totalitära länder. Det görs en jämförelse av Dark web och Surface web där berättarrösten menar att det finns forum på det vanliga Internetet där användare väljer att använda pseudonymer för att känna sig anonyma medan de i själva verket aldrig kan vara fullständigt anonyma på Surface web. Här hänvisar berättarrösten till



Dark web där Internetkonsumenterna istället garanteras fullständig anonymitet (Karlidag, 2017). Reportaget avslutas med att en forskare i datasäkerhet och kryptering från Lunds tekniska högskola berättar om svagheter som finns på Dark web och om tidigare avslöjanden som gjorts om den grova brottsligheten som cirkulerar på Dark web (Karlidag, 2017).

### 5.1.2 Kortbedrägerier på Dark web

Utöver porträtteringen av narkotika på Dark web framställdes även kortbedrägerier som en vanligt förekommande form av kriminell verksamhet som figurerar på den dolda webben. Medietexterna som analyseras under denna rubrik behandlar framställningar som berör denna specifika form av brottslighet. *Polis misstänker stort hotels.com-bedrägeri* är en nyhetsartikel hämtad från Expressen som publicerades den 25 oktober 2016 och som berör stulna kortuppgifter som säljs vidare på det dolda nätverket. I nyhetsartikeln förekommer ett porträttfoto på en kvinna som blivit utsatt för kortbedrägeri och utöver detta förekommer även en bild på en dator och foton från hotellkedjans hemsida. I artikeln skildras ett ensidigt Dark web som möjliggör dessa kortbedrägerier, men det framgår ingen redogörelse för Dark web som nätverk eller andra alternativa syften med nätverket (Malmgren, 2016). Genom ensidiga uttalanden som dessa riskerar föreställningen om Dark web som en mytomspunnen samlingsplats för kriminella gärningspersoner att förstärkas då textförfattarna företrädesvis fokuserar på negativa infallsvinklar av Dark web och utesluter eventuella fördelar. Vidare förklarar artikeln att kortuppgifter blir stulna för att följaktligen säljas vidare på Dark web där människor från hela världen har möjlighet att köpa de stulna kortuppgifterna. När Malmgren (2016) förklarar hur kortbedrägerier som dessa går till skriver journalisten följande:

*Någon kommer över ett stort antal kortuppgifter efter att ha utnyttjat en sårbarhet i ett system. Sedan säljs uppgifterna på Darknet och används över hela världen* (Kim, Malmgren. 2016. Polis misstänker stort hotels.com-bedrägeri. Expressen. 25 oktober).

Kortbedrägerier på Dark web omnämndes i samtliga mediekanaler som medietexterna hämtats från bortsett från Tor Blog. I Expressen kunde man den 30 oktober 2017 läsa *USB med hemligt material om flygplats hittades på gata* som skildrar just denna form av verksamhet. Artikeln använder sig av två fotografier i bildmaterialet som enligt bildbeskrivningen föreställer flygplatsen i Heathrow som är full av människor samt ett sedvanligt produktfotografi på ett

USB-minne. I nyhetsartikeln konstaterades att ett USB-minne innehållandes krypterad och hemlig information om flygplatsen upphittats på en gata i centrala London (Rogvall, 2017). I artikeln förekommer ordval som ”hot”, ”terrorism”, ”självordsbombare”, ”dataintrång” och ”risk” och det förekommer inga positiva framställningar av ett anonymt nätverk i textinnehållet. I denna artikel riktas fokus enbart mot farligheten med att USB-innehållet riskerade att hamna i fel händer (Rogvall, 2017). Genom ensidig medierepresentation av Dark web synliggörs en typ av gestaltning som benämns vid namnet *the slant*. Detta innebär i detta fall att textproducenten Rogvall (2017) enbart uppmärksammar specifika egenskaper av Dark web medan andra betydelsebärande faktorer tillintetgörs (Entman, 2004, s. 392). Baserat på Entmans argument om gestaltningsteorin blir det möjligt att anta att rapporteringar likt *USB med hemligt material om flygplats hittades på gata* riskerar att projicera partiska uppfattningar av nätverket. Det enstaka citat som förklarar Dark web som ett illegalt utrymme förekommer i slutet av artikeln och lyder:

*Det finns en risk att filerna kan ha kopierats och nu cirkulerar på "dark web", där terrorister och kriminella köper information, uppger polisen enligt Mirror (Rogvall, Filippa. 2017. USB med hemligt material om flygplats hittades på gata. Expressen. 30 oktober).*

Som tidigare nämnt rapporterar nyhetsmedierna om olika kriminella verksamheter på Dark web varpå de tre vanligaste brotten som framställs tenderar att vara narkotika, kortbedrägeri och pedofili. Den femte medietexten som analyserats är en nyhetsartikel från Expressen som går under rubriken *Stulna kortuppgifterna säljs illegalt* och artikeln publicerades den 5 november 2014. Denna artikel har minst omfång av de artiklar som analyserats i studien men den redogör koncist för olika typer av kortbedrägerier och stulna kortuppgifter som säljs vidare av personer på den dolda webben (Ölander, 2014). I artikeln porträtteras ett fotografi som föreställer kammaråklagaren som var delaktig under en rättsprocess men utöver detta framgår inga andra bilder. I denna artikel framgår att gärningsmannen blev gripen, men att denna gärningsperson ändå inte blev gripen genom den utredning som gjordes specifikt för de stulna kortuppgifterna utan i en senare utredning där gärningspersonens dator hade beslagtogs. Detta gjorde det möjligt för utredarna att upptäcka Dark web-aktiviteter i datorn genom att spåra de hemsidor som personen använt för att bedriva sin verksamhet (Ölander, 2014). I innehållet omnämns en enkel förklaring av nätverket där textproducenten förklarar att nätverket är svårare

att få tillgång till än det vanliga Internetet. När Ölander (2014) förklarar hur kortbedrägerier på Dark web går till skriver journalisten:

*Numera är det inte korten som skimmas när det handlar om bedrägerier av den omfattning som de åtalade misstänks ha begått. I dag stjäls kortuppgifterna med hjälp av hackare som tar sig in i databaser. Sedan säljs kortuppgifterna på den illegala marknaden som finns på Darknet (Ölander, Micke. 2014. Stulna kortuppgifter säljs illegalt. Expressen. 5 november).*

En återkommande aspekt som flertalet nyhetsartiklar belyser är komplexiteten i att fastlägga personer på Dark web med olagliga ändamål men att det fortfarande uppstår brister och kryphål som i enskilda situationer gör det möjligt för myndigheter att gripa skyldiga personer. Utifrån gestaltningsteorin blir det möjligt att analysera nyhetsartiklarna från Expressen. Det blir tydligt att textproducenterna uteslutande skildrar Dark web i sammanhang där det gestaltas som riskabelt. Även om enstaka artiklar på en ytlig nivå redogör för syftet med Tor Browser lämnar majoriteten av artiklarna inte utrymme för att grundligt förklara ursprungssyftet, som enligt grundarna inte har en olaglig intention. Den stereotypiserade porträtteringen av Dark web reproduceras i artiklarna vilket riskerar att tillskriva nätverket en roll som brottsligt socialt nätverk. Utifrån gestaltningsteorin som menar att människors uppfattning av ett fenomen baseras på mediernas framställning av fenomenet blir det möjligt att anta att Dark web vidmakthåller ett negativt anseende baserat på dessa medietexter som samtliga delar en negativ infallsvinkel (Strömbäck, 2009, s. 93).

## **5.2 Anonymitet på Dark web**

Bland det analyserade materialet var anonymitetsaspekten en av de tre vanligaste framställningarna genom vilka Dark web vanligen omskrevs. I de medietexter som analyserades från Tor Blog riktades fokus huvudsakligen mot anonymitetsaspekten bakom Tor Browser, men även i specifika artiklar från det tekniskt inriktade Computer World omskrevs ämnet ur en anonymitetsaspekt. Vad som blir intressant att poängtera är att inga av medietexterna hämtade från Tor Blog lämnar utrymme för att omnämna Dark web – detta trots att Tor Browser beskrivs som den största nyckeln som ger tillträde till nätverket. En möjlig orsak till detta vore att ordet Dark web har en negativ klang och att Tor Browser inte vill associeras till den kriminalitet som råder på nätverket. I min B-uppsats om Dark web var syftet

att undersöka användarnas ändamål med deras Dark web-användande där man i resultatet kom fram till att anonymitet och integritet var de vanligaste motiven bakom användandet av nätverket. Anonymitetsperspektivet är således fundamentalt för denna studie då begreppet tenderar att ha en avgörande innebörd för ändamålet med Tor Browser och Dark web. Inläggen från Tor Blog exkluderar inte den kriminella aspekten av Dark web men till skillnad från artiklarna som publicerades på Expressen inkluderar dessa blogginlägg huvudsakligen de fördelar med nätverket som innebär att användare tillges möjligheten att surfa anonymt på Internet.

*Så ska nätets skuggsida ta ett steg mot ljuset - viktigt beslut ger Tor ny legitimitet är en artikel som publicerades den 13 september 2015 och som är hämtad från Computer World. Artikeln använder frekvent beskrivande begrepp som "hemsgheter", "mörka" och "skumma" vilka samtliga är negativt betingade och som riskerar att reproducera den stereotypa uppfattningen av Dark web som en mötesplats för kriminella personer. Som tidigare nämnt riskerar uttalanden som dessa att påverka publikens generella uppfattning om nätverket som någonting farligt. Trots artikelförfattarens användande av dessa negativa begrepp uppstår ändock en brytpunkt när textförfattaren förklarar att det existerar mer än suspekta hemsidor på nätverket och exemplifierar detta med att redogöra för att vanliga sociala medier som till exempel Facebook även går att använda på Dark web, bland annat i länder där det råder Internetcensur men också i länder som Sverige där användarna mår om sin integritet (Campanello, 2015). Här förekommer positivt betingade begrepp som "möjligheter", "positiva" och "stabilitet". När journalisten gestaltar risker och farligheter med Dark web men sedan kommer till en brytpunkt där nätverket får en alltmer positiv skildring låter framställningen följande:*

*Det finns den här nidsbilden av .onion – att allt som finns där under är hemsgheter och tråkigheter. Det är "den mörka webben", där det bara finns mörka skumma individer och organisationer, och så är det ju verkligen inte. Det finns mycket annat där som är väldigt bra som visselblåsarhemsidor, Facebook och andra sociala medier om man vill kringgå censur. Som när Turkiet eller Kina blockerat sådana hemsidor (Campanello, Simon. 2015. Så ska nätets skuggsida ta ett steg mot ljuset - viktigt beslut ger Tor ny legitimitet. Computer World. 13 september).*

*Tekniken och etiken styr framtiden för det mörka nätverket* är rubriken på en artikel som publicerades av Computer World den 18 juni 2016. I artikeln framgår att både Surface web, det vill säga det vanliga Internet, och Dark web står inför utmaningar när dess användare ökar och när både kartläggning och censur sker alltmer frekvent på vanliga Internet (Nilsson, 2016). Utifrån teorin om moralpanik där medieteknologiers inverkan på allmänheten diskuteras går det även i denna artikel att utläsa mönster av en anonymitetsparadox där risker och möjligheter ställs i relation till varandra. Denna artikel belyser även fundamentala begrepp som genomsyrar studien, till exempel ”integritet” och ”anonymitet”. Artikeln uppmärksammar i likhet med ovanstående medietexter att Dark web inte enbart är en mötesplats för svarta marknader utan att populära sociala medium som Facebook även existerar på Dark web (Nilsson, 2016). I denna del av analysen blir anonymitetsparadoxen påtaglig då artikeln gestaltar den dolda webben som ett illegalt mötesrum men paradoxen uppstår företrädesvis genom att artikeln dessutom belyser att Dark web inrymmer sedvanliga sociala nätverkstjänster som Facebook (Nilsson, 2016). I likhet med tidigare artiklar hämtade från Computer World använder emellertid denna artikel negativt betingande begrepp som ”droger” och ”vapen” vilka tycks vara vanligt förekommande i relation Dark web men kontexten pekar dessutom mot en brytpunkt där nätverket relativt tidigt i artikeln beskrivs som en räddning:

*Handel med droger och illegala vapen dominerar marknaden. Men som vi vet är det också räddningen för människor vars rättigheter begränsas av regimer världen över* (Nilsson, Sophia. 2016. *Tekniken och etiken styr framtiden för det mörka nätet*. Computer World. 18 juni).

Studiens tionde medietext som analyseras är det första blogginlägget som hämtats från Tor Blog. Inlägget går under rubriken *Tor for Journalists*. I blogginlägget understryker textproducenten varför Tor Browser används som ett kritiskt verktyg, huruvida webbläsaren skyddar kommunikation som sker över Internet och slutligen hur man ska gå tillväga för att börja använda nätverket (Steph, 2018). Här framställs webbläsaren som en tillgång till frigörelse vilket liknar teorin om moralpanik där forskare ofta belyser att nya medieteknologier som Tor har gett möjlighet till politisk frihet (Wright Monod, 2017, s. 100). Därefter påvisar analysen att samtliga blogginlägg som publicerats på Tor Blog genomgående redovisar för deras grundvärderingar som främst avser alla människors rättighet till anonymitet på Internet. Det blir avsevärt att poängtera att Dark web inte omnämns i någon av de blogginlägg som

analyserats i studien och vid en djupare eftersökning på The Tor Projects hemsida blir det tydligt att de utesluter att nämna termen Dark web. Det blir eventuellt problematiskt att inte redogöra för frågan om Dark web då Tor Browser är en av de största tjänsterna som möjliggör användandet av Dark web. Istället för att nämna Dark web fokuserar textförfattarna på huruvida Tor Browser kan användas som ett hjälpmedel i olika delar av världen och hur det skapar betydelse för personer med olika yrken och syften.

I artikeln *FBI misstänks för tidigare attack mot Tor-nätverket* hämtad från Computer World skildras en Internetattack gentemot Tor Browser som utfördes av den amerikanska polismyndigheten FBI. Syftet bakom attacken var att fastlägga både narkotikakonsumenter och säljare. I denna artikel som publicerades den 12 november 2015 användes positiva begrepp som ”människorättsaktivister” och ”möjlighet”. Vad som blir utmärkande i denna artikel är att även civila privatpersoner som använder Tor Browser utan olagliga ändamål blev drabbade av attacken. Här porträtteras användarna av Dark web som kriminella men främst som oskyldiga och vanliga Internetanvändare (Nilsson, 2015). I denna artikel blir det tydligt redan i inledningen att krypteringstjänsten Tor Browser skildras ur en positiv infallsvinkel där textförfattaren väljer att redogöra för hur tjänsten huvudsakligen används som ett redskap för människorättsaktivister och för personer som ämnar för att skydda sin identitet från myndigheters kartläggning av Internetanvändande. Attacken problematiseras vidare i artikeln genom att den amerikanska polismyndigheten kritiserats för att de inte enbart fokuserat på kriminella personer utan på samtliga Tor Browser-användare – även oskyldiga (Nilsson, 2015). Man har emellertid kontaktat en företrädare för The Tor Project som uttalat sig kring händelsen och som betonar att de stödjer oberoende forskning av Tor-nätverket men att denna attack överskred deras grundläggande värderingar om anonymitet. I följande citat hämtat från artikeln förklarar journalisten hur attacken genomförts:

*Rykten säger att uppgifter som framkom efter attacken ska ha använts för att komma åt knarkhandeln på Dark web. Men enligt en företrädare för Tor-nätverket ska oskyldiga användare också ha påverkats. Attacken ska ha utförts i ett brett svep och därefter har informationen granskats i jakt på kriminella, istället för att från början rikta in sig på dem som ägnar sig åt brottsliga aktiviteter (Nilsson, Sophia. 2015. FBI misstänks för tidigare attack mot Tor-nätverket. Computer World. 12 november).*

I enlighet med studiens kvalitativa textanalys som metod är det viktigt att ha i åtanke att de mediekonsumenterna som tar del av medietexter har egna förförståelser, bakgrunder och åsikter på samma sätt som skaparna av medietexter har olika bakgrund, erfarenheter och intressen. Detta är faktorer som tenderar att påverka på vilka sätt som en mottagare tolkar en medietext vilket innebär att sanningen är subjektiv (Ledin & Moberg, 2010, s. 276 – 277). *Kolla in kartan över världens mest anonyma nätverk* är den tolfte medietexten som analyserats i studien och artikeln publicerades den 15 september 2015 på Computer World. I likhet med tidigare artiklar som analyserats från Computer World belyser denna artikel både möjligheter respektive risker med det dolda nätverket. Artikeln har en alltmer teknisk infallsvinkel och skriver bland annat om noder och redogör sedan för hur dessa noder möjliggör den krypterade trafiken som sker genom Tor Browser (Nilsson, 2015). Emellertid blir det tydligt att Dark web inte omnämns vilket blir en påtaglig skillnad från tidigare analyserade artiklar som hämtats från Computer World, däremot anträffas en distinkt förklaring av Tor-nätverket vilket majoriteten av artiklarna hämtade från Expressen tenderar att utelämna.

*Kriminellas bakgård och aktivisternas fristad. Under de snart tio år som Tor funnits online har det vuxit till ett världsomspännande nätverk som erbjuder anonymitet åt sina användare. Men få inser kanske hur stort det egentligen är* (Nilsson, Sophia. 2015. Kolla in kartan över världens mest anonyma nätverk. Computer World. 15 september).

### **5.3 Teknisk framställning**

Den tredje aspekten som var vanligast förekommande i mediernas gestaltning av Dark web utöver kriminalitet och anonymitet var den tekniska framställningen. Vid en granskning av de artiklar hämtade från Computer World blir det märkbart att de besitter en teknologisk prägel då de bland annat skriver återkommande gånger om det datavetenskapliga begreppet ”noder”. De fokuserar huvudsakligen på fördelaktiga aspekter av Dark web då de vanligen belyser de sammanhang där nätverket fungerar som en lösning. I studiens trettonde analyserade medietext som är ett blogginlägg från Tor Blog riktas uppmärksamhet mot en teknik som utvecklades för att Tor Browser-användare skulle kunna kommunicera med varandra över olika chattprogram. Rubriken på blogginlägget är *Sunsetting Tor Messenger* och publicerades den 2 april 2018. Utvecklingen av alternativa kommunikationstekniker belyses i blogginlägget och placeras sedan i relation till användarnas säkerhet på Internet (Sukhbir, 2018).

*In 2015, we introduced Tor Messenger, a cross-platform chat program that aimed to be secure by default by sending all of its traffic over Tor and enforcing encrypted one-to-one conversations by bundling and using OTR (Off-the-Record) messaging (Sukhbir. 2018. Sunsetting Tor Messenger. Tor Blog. [Blogg]. 2 april).*

Reportaget *Allt om Darknet* är hämtat från Morgonpasset i P3 och sändes den 31 maj 2017. Likt tidigare skildringar av Dark web framställs nätverket ur både positiva och negativa framställningar men detta reportage har ett alltmer tekniskt anslag. I introduktionen av radioinslaget håller programledarna en positiv ton när de introducerar ämnet och den inbjudna journalisten My Vingren samtidigt som programledarna applåderar. Inledningsvis förklarar journalisten vad Dark web är och beskriver det som ett ”vilda western”. Hon förklarar för relevansen i att användare måste använda sig av anonymiseringstjänster för att få åtkomst till nätverket vilket gör Dark web laglöst eftersom att det inte går att identifiera användare (Vingren, 2017). Här belyser journalisten att detta är en webbläsare som kan användas i diktaturer men att det också kan användas för kriminella ändamål. Emellanåt skrattar personerna i radioinslaget och stämningen hålls relativt lättsam trots att tunga ämnen frekvent diskuteras (Vingren, 2017). Vid en analys av audiovisuella beståndsdelar i radioinslaget blir det märkbart att det förekommer stämningsladdade ljudelement utöver dialogerna. Bland annat när lyssnarna 14 minuter in i reportaget får ta del av en upptrappande ljudeffekt samtidigt som en dov röst säger:

*”Dark net kommer ta er djupare ned i en undre värld” (Morgonpasset i P3. 2017. Allt om Darknet – My Vingren. Producent: Fabian Asserbäck. Sveriges Radio, 31 maj).*

Journalisten framställer att det ursprungliga syftet med Dark web var att skydda identiteten för amerikanska myndigheter som var aktiva på Internet men att nätverket sedan utvecklades av civila användare som skapade digitala forum för narkotika, barnpornografi och mord. Därefter redogör Vingren för ett mord som beställdes genom Dark web i Sverige där gärningspersonen blev dömd. Journalisten framställer att användarna av den dolda webben mestadels består av amerikaner och människor som lever i auktoritära regimer. Programledarna uttrycker deras negativa uppfattning om Dark web men här menar journalisten att det emellertid finns bra



syften med nätverket och att en nackdel med Surface web är att användare är övervakade – ett problem som inte existerar för människor som går online genom Tor Browser.

I inslaget framgår att narkotika är det mest vanligt förekommande innehållet på Dark web men nätverket framställs samtidigt som en ”öken” eftersom att det delvis går långsamt att surfa samtidigt som man sällan ser andra användare på Dark web (Vingren, 2017). Här förklarar journalisten att webbsidorna på Dark web ser ut som Internet gjorde på 90-talet. Vidare framställer journalisten att det finns en motsvarighet till Facebook som är skapat specifikt för Dark web där användarna huvudsakligen skriver inlägg om ämnen som inte diskuteras offentligt. Relevant för inslaget är att journalisten själv använder Dark web i sin journalistiska yrkesroll då hon studerar diskussionsforum om barnpornografi – ett problem som är stort men som inte många pratar om. Avslutningsvis menar Vingren att det är viktigt som journalist att bevaka samtliga delar av samhället och att ett omfattande nätverk som Dark web därför inte bör vara ett undantag (Vingren, 2017).

*Snart kan du vara helt anonym på nätet* är en artikel hämtad från Expressen som publicerades den 3 augusti år 2005 vilket innebär att detta är den äldsta artikel som presenteras och analyseras i denna studie. Artikeln skildrar det tidiga skedet av Dark web som Internetfenomen och redogör emellertid för Freenet-projektet vilket publiceraren menar var en tidig testversion av ett anonymt nätverk innan Dark web blev etablerat. Här redogör textförfattaren för det ursprungliga syftet med nätverket och hur de första versionerna av Dark web såg ut men belyser redan i brödtexten att Internetanvändare numera kommer kunna hålla sina ”skumma” ärenden fullständigt anonymiserade på Dark web. Det blir emellertid möjligt, genom teorin om moralpanik, att skapa förståelse för Expressens återkommande framställning av den ”skumma” och ”illegala” webben eftersom att moralpanik tycks blivit ett framställningssätt genom vilket dagliga händelser uppmärksammas. I nyhetsartikelns skildring av uppståndelsen kring Dark web skriver journalisten följande:

*Darknet är en typ av mjukvara som funnits ett tag, från början med syftet att dra till sig internets skräptrafik. Men nu är en mycket större darknet-version på gång, tänkt att låta vilken nätsurfare som helst vara helt anonym, även för experterna. En första testversion finns redan tillgänglig via Freenet-projektet. - Vi har kommit på ett sätt att ha ett darknet med*

*potentiellt miljoner användare, säger Ian Clarke på Freenet-projektet till AFP (TT. 2005.*

*Snart kan du vara helt anonym på nätet. Expressen. 3 augusti).*

*We Launched a Live Brand Styleguide* är den sista medietext som analyseras i studien och är ett blogginlägg hämtat från Tor Blog som publicerades den 6 mars 2018. I inlägget förekommer ett fotografi innehållandes samma citat som upprepas: *"Privacy is a right, not a privilege"*. Därefter i blogginläggets innehåll belyses att tekniska detaljer och infrastrukturer är av hög prioritet för att skapa en pålitlig mjukvara som Tor Browser. Detta blogginlägg gör ytterligare en skildring av Tor Browser med huvudsakliga fokus riktat mot ursprungssyftet och den teknologiska processen bakom anonymiseringsprojektet (Antonela, 2018). En tydlig indikation på att inlägget är av teknisk framställning är att programmeringsspråk som "HTML", "CSS" och "JS" förekommer. Genom uttalanden som dessa riktas observansen snarare mot fördelarna än nackdelarna med detta nätverk då det beskrivs som " trovärdigt" och "populärt". Det lämnas således inte utrymme för att omnämna kriminella verksamheter som kan bedrivas med hjälp av anonymiseringstjänster som Tor Browser. I detta inlägg blir tanken bakom Tor Browser tydlig:

*We at The Tor Project are passionate about empowering all sorts of users to protect their privacy and their identity online* (Antonela. 2018. *We Launched a Live Brand Styleguide. Tor Blog*. [Blogg]. 6 mars).

## **5.4 Diskussion**

Integritet och anonymitet på Internet tycks onekligen blivit ett alltmer omdiskuterat ämne i samhällsdebatter i takt med att Internet expanderat. Artiklarna som analyserats redogör för faran med anonyma nätverk på Dark web samtidigt som Internetkartläggning på Surface web genomgående kritiseras i mediedebatter. Paradoxen blir märkbar. Genom uppståndelsen av Facebook-skandalen som inträffade i mars år 2018 uppstod frågor om den stora risken med våra digitala liv och det uppkom även diskussioner kring huruvida Internetanvändare ska göra för att inte lämna ut sin privata information som riskerar att spridas och säljas vidare. I denna diskussion om Surface web råder samma omdiskuterade problem som medier vanligen porträtterar med Dark web – skillnaden är att här framställs även det traditionella Internet som riskabelt och som en plats där mörka aktiviteter äger rum. I den allmänna diskussionen kring

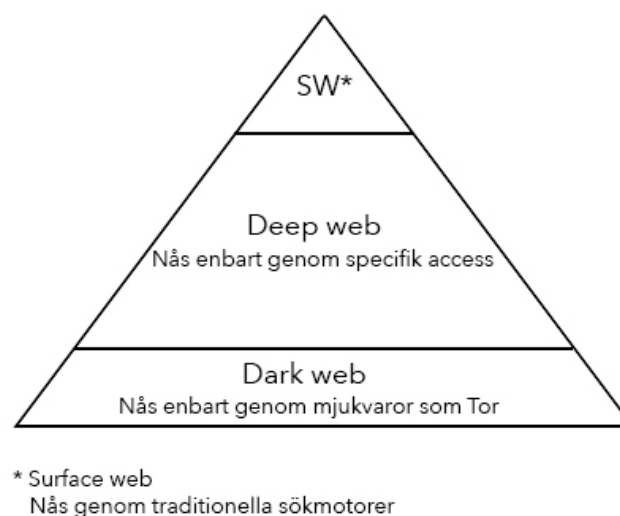
faror med Surface web skulle Dark web kunna fungera som en potentiell lösning mot anonymiseringsdilemmat, men i många gestaltningar lämnas inte utrymme åt detta då Dark web starkt förknippas till kriminalitet.

Baserat på de medietexter som analyserats framställdes Dark web vanligen som ett nätverk som till stora delar skiljer sig från det traditionella Internet eftersom att Dark web är ett till synes undangömt nätverk som enbart är tillgängligt för dem som kopplar upp sig genom anonymiseringstjänster som Tor Browser. Medietexterna menar dessutom att detta förutsätter en viss teknologisk förkunskap. I radioreportaget *Allt om Darknet* framgår att den dolda webben enbart består av hemliga och krypterade webbsidor som slutar på ".onion", ".i2p" eller andra alternativa domännamn vilka enbart är framkomliga genom modifierade sökmotorer eller särskilda mjukvaror. Här uppstår en tydlig distinktion från webbsidor som förekommer på Surface web eftersom att dessa vanligtvis slutar på ".com" vilket är Internets primära huvuddomän. På denna delen av Internet kan användare bland annat identifieras genom cookies och IP-adresser, vilket saknas när man surfar på Dark web (Gehl, 2014, s. 1221).

Vid en analys av hur mening skapas i medietexter blir det fundamentalt att belysa att kontextuella faktorer har en stor inverkan på människors sätt att förstå texters innehåll. När en kvällstidning som Expressen förmedlar sina nyheter väljer aktörerna att forma innehållet på ett särskilt sätt, och den underliggande framställningen av moralpanik kan utläsas som ett strategiskt val för att fånga publikens uppmärksamhet. Studiens analys tyder på att kvällspressen oavbrutet utgår från en ensidig gestaltning av Dark web där negativt beskrivande ordval används frekvent för att förklara nätverket. Det blir ändå relevant att ha i åtanke att all medieproduktion befinner sig inom vissa ramar, att olika medier har olika agendor. Det blir därför möjligt att göra antagandet att Expressen har större behov av dessa skildringar eftersom att kriminalitetsperspektivet med största sannolikhet lockar en bredare publik. Expressen och Sveriges Radio framställer vanligen Dark web i relation till begrepp som "kriminalitet", "narkotika", "illegal", "barnpornografi" medan teknikorienterade Computer World och Tor Blog främst betonar teknologin som möjliggör det anonyma nätverket och vilka fördelar ett sådant nätverk som Dark web medför.

När de analyserade medierna porträtterar Internet redogör de för att Internet kan uppdelas i tre olika kategorier som går under benämningarna Surface web, Deep web och Dark web. Surface web framställs som den delen av Internet som är tillgänglig för allmänheten och som går att

finna genom traditionella sökmotorer som Google och Yahoo, medan Deep web framställs som den största delen som utgör Internet men som enbart går att finna genom specifik verifiering som till exempel Facebook kräver. Dark Web framställs som en digital plattform som möjliggör fullständig anonymitet för användare men det framställs också som en plattform som utgör många nya risker på nätet. Flera av medietexterna beskriver Internet som en triangel där de föreställer sig att Surface web utgör toppen av triangeln, medan Deep web framställs som den största och mittersta delen av figuren medan Dark web placeras längst ned i triangeln för att visualisera att nätverket utgör Internets botten. Nedan illustreras en figur för att visualisera hur Internets tre delar vanligen förklarades i digitala medier:



Många av de analyserade medietexterna har ett gemensamt sätt att mystifiera och dramatisera Dark web som den undre världen. Istället för att använda begreppet "Dark web" användes bland annat "Internets mörka bakgata" som beteckning för nätverket. Analysen påvisar även att majoriteten av de analyserade medietexterna berör den specifika anonymitetsparadox som synliggörs genom Dark web där användare delvis erbjuds möjlighet att skydda sina identiteter från övervakning på Internet samtidigt som det uppstår risker där anonymiteten utnyttjas för kriminella ändamål. Det ursprungliga syftet med Tor Browser som var att skydda identiteten för amerikanska operationer framkommer vid enstaka tillfällen, men Tor Browser kan emellertid användas för att vara anonym på det vanliga Internet i dissidenter som till exempel Iran. Tor Browser framställs som en kostnadsfri och nedladdningsbar anonymiseringstjänst som möjliggör fullständig anonymitet för människor över hela världen, och detta är en tjänst genom vilken det inte går att kartlägga personers IP-adresser. På grund av den rådande anonymiteten på Dark web framställs kartläggning av användandet som komplext och

ogenomförbart bortsett från när användare av misstag råkat efterlämna spår. För forskning innebär således detta att ämnet till stora delar är vetenskapligt utforskat och tenderar att fortsätta vara det såvida större tid och resurser inte vidtas.

De medietexter som hämtats från Expressen skildrar Dark web uteslutande som ett illegalt nätverk och ägnar liten grad uppmärksamhet åt att belysa de eventuella fördelar som ett anonymt nätverk kan medföra. Att olika mediekanaler med olika inriktningar gestaltar Dark web på olika sätt är inte förvånande, vad som däremot blir sensationellt är att samtliga berör samma anonymitetsparadox. Flera av artiklarna som huvudsakligen betonar kriminaliteten kommer till denna brytpunkt där även positiva aspekter av nätverket framkommer. Det går att argumentera för att moralpanik tidigare förekom oavsiktligt i kvällspressens nyhetsrapportering medan det idag snarare går att utläsa mönster av moralpanik som någonting avsiktligt som används för att fånga publikens uppmärksamhet. Att medierna projicerar känslor av moralpanik i framställningen av Dark web skulle därför kunna ses som ett strategiskt val från Expressen.

I Expressen råder det en vedertagen uppfattning om att det är en specifik typ av person som använder Tor Browser medan Computer World och Tor Blog redogör för att användarna avser alla typer av olika människor, grupper och organisationer som värnar om en gemensam grundtanke – nämligen att anonymitet är viktigt och fyller en särskild funktion i ett demokratiskt samhälle. Tor Browser-användarna framställs som både brottslingar men också som vanliga familjemedlemmar, företag, aktivister och IT-experter etcetera. Analysen tyder på att användandet av Tor Browser har vuxit markant sedan dess uppståndelse och händelser som Facebook-skandalen påminner oss om hur viktig om än komplex frågan om integritet och anonymitet i dagens digitala medieatmosfär är.

## 6. Slutsats och sammanfattning

Syftet var att undersöka mediala gestaltningar av det dolda nätverket Dark web samt att analysera hur anonymitetens paradox framställdes i ett urval mediekanaler. Den kvalitativa textanalysen har gett oss underlag att skapa förståelse för i vilka sammanhang och på vilka sätt som de utvalda medierna gestaltar Dark web och nätverkets olika användningsområden. Det uppstod en tydlig distinktion i mediernas gestaltning av Dark web. Samtliga artiklar hämtade från kvällspressen hade ett gemensamt och ensidigt sätt att uteslutande framställa Dark web som kriminell mötesplats vilket framkallar ett tillstånd av moralpanik. Detta framställningssätt skiljer sig från Sveriges Radio som var den mediekanal som framstod som mest nyanserad med varierade infallsvinklar. Computer World ägnade huvudsakligen fokus mot tekniken bakom Dark web medan Tor Blog fokuserade på anonymitetsperspektivet och valde att utesluta Dark web och all form av kriminalitet.

Genom kvällspressens och i vissa fall radions gestaltning av Dark web som kriminellt nätverk går det att utläsa explicita mönster av moralpanik. Dark web porträtterades främst som farligt och riskabelt när nätverket förekom i nyhetsrapporteringar, och vanligast var att textförfattarna använde negativt betingade begrepp som ”kriminalitet”, ”narkotika”, ”bedrägerier” och ”risker”. Den journalistiska vinkeln var kriminalitet men det förekom ofta en brytpunkt i medietexterna där journalisterna omskrev Dark web som en lösning mot anonymitetsbrister som existerar på det vanliga Internet. I tekniskt orienterade medier tenderade Dark web istället att oavbrutet gestaltas som en lösning mot rådande risker på Internet, och i dessa medier var vanligt förekommande ord ”anonymitet”, ”integritet” och ”möjlighet”.

För de människor som vill undgå att få deras Internet-aktiviteter kartlagda fungerar Dark web som en potentiell lösning mot dilemmat. Men resultatet påvisar ändå att kvällspressen frekvent betonar farligheter och risker med Dark web vilket innebär att Dark web som mediefenomen löper stor risk att framstå som Internets oändligt mörka bakgata full av kriminalitet. Det tycks finnas förutfattade meningar om att Dark web enbart är ett sådant forum för kriminella, men resultatet påvisar samtidigt en motsats. Det råder inga tvivel om att forskning inom alternativa nätverk som Dark web kan utökas ytterligare genom vidare studier och större resurser. Precis som Gehl (2014) poängterar så tar det anonymiserande nätverket fram det värsta i Internetanvändare, men enbart om man drabbas av den moralpanik som nyhetsrapporteringar tenderar att framkalla. Det blir slutligen möjligt att konstatera att

tillgången till ett fritt och anonymiserat Internet tycks blivit en fråga vad avser demokratiska rättigheter. Om vårt traditionella Internet hade samma anonymitetsförutsättningar som Dark web blir det möjligt att anta att den Facebook-skandal som inträffade i mars år 2018 aldrig hade skett.

## 7. Referenslista

Alvehus, Johan (2013) *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. 1. uppl. Solna: Liber

Ahrne, Göran., & Svensson, Peter (2011) *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Solna: Liber.

Bergström, Göran., & Boréus, Kristina (2012) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Campos, Paul., Saguy, Abigail., Ernsberger, Paul., Oliver, Eric., Gaesser, Glenn (2005) The epidemiology of overweight and obesity: public health crisis or moral panic? *International Journal of Epidemiology*, Volume 35, Issue 1. Oxford University Press. doi: 10.1093/ije/dyi254

Critcher, Chas (2003) *Critical Readings: Moral Panics and the Media*. Maidenhead and New York: Open University Press.

Entman, M Robert (2004) *Projections of Power: framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. Chicago: University of Chicago Press.

Fairclough, Norman (1995) *Media Discourse*. 1. uppl. London: Hodder Arnold.

Frid, Karin. 2018. Cambridge Analytica lägger ner efter Facebook-skandalen. *SVT*. 2 maj. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/cambridge-analytica-stanger-ner-efter-facebook-skandalen> (Hämtad: 2018-05-10).

Garland, David (2008) *On the concept of moral panic*, Volume 4, Issue 1. doi: 10.1177/1741659007087270

Gehl, W. Robert (2016) Power/freedom on the dark web: A digital ethnography of the Dark Web Social Network, *New Media & Society*. SAGE Publications. doi: 10.1177/1461444814554900.



- Gehl, W. Robert. 2014. Social Networking on the Dark web. Culture Digitally. [Blogg]. 8 oktober. <http://culturedigitally.org/2014/10/social-networking-on-the-dark-web/> (Hämtad: 2018-05-10).
- Gillespie, Marie., Toynebee, Jason. (2006) *Analysing media texts*. Maidenhead: Open University Press.
- Hall, Stuart 1932-2014; Evans, Jessica. & Nixon, Sean. (2013) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. 2. uppl. London: SAGE Publications Inc.
- Hellspong, Lennart & Ledin, Per (1997) *Vägar genom texten: handbok i brukstextanalys*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Ledin, Johanna., Moberg, Ulla (2010) *Textanalytisk metod. I Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Morozov, Evgeny (2011) *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. 1. uppl. New York: Public Affairs.
- Strömbäck, Jesper (2000) *Makt och medier: en bok om samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, Jesper (2009) *Makt. Medier och samhälle. En introduktion till politisk kommunikation*. 1. uppl. Stockholm: SNS Förlag.
- Webster, Frank. 2006, *Theories of the Information Society*. 3. uppl. London: Routledge.
- Wright Monod, Sarah. 2017. *Making Sense of Moral Panics: A Framework for Research*. Palgrave Macmillan. doi: 10.1007/978-3-319-61821-0
- Østbye, Helge., Knapskog, Karl., Helland, Knut., Larsen, Leif Ove (2004) *Metodbok för medievetenskap*, 1. uppl. Solna: Liber.

## 7.1 Analyserat mediematerial

Antonela. 2018. We Launched a Live Brand Styleguide. *Tor Blog*. [Blogg]. 6 mars.  
<https://blog.torproject.org/we-launched-live-brand-styleguide> (Hämtad: 2018-04-19).

Barnministeriet dokumentär. 2017. Barnen på Darknet. [Radioprogram]. Reporter: Jonas Knutell. *Sveriges Radio*, P4 28 juli.  
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/927320?programid=3840>

Campanello, Simon. 2015. Så ska nätets skuggsida ta ett steg mot ljuset - viktigt beslut ger Tor ny legitimitet. *Computer World*. 13 september.  
<https://www.idg.se/2.1085/1.636858/tor-natverket-tar-steg-mot-ljuset/sida/1/sidan-1> (Hämtad: 2018-04-20).

Kushai. 2018. Pune, India dgplug Meetup: Learn about Privacy, Tor, and FOSS. *Tor Blog*. [Blogg]. 26 mars. <https://blog.torproject.org/pune-india-dgplug-meetup-learn-about-privacy-tor-and-foss> (Hämtad: 2018-04-20).

Malmgren, Kim. 2016. Polis misstänker stort hotels.com-bedrägeri. *Expressen*. 25 oktober.  
<https://www.expressen.se/dinapengar/polis-misstanker-stort-hotelscom-bedrageri/>  
(Hämtad: 2018-04-19).

Rogvall, Filippa. 2017. USB med hemligt material om flygplats hittades på gata. *Expressen*. 30 oktober. <https://www.expressen.se/allt-om-resor/usb-med-hemligt-material-om-flygplats-hittades-pa-gata/> (Hämtad: 2018-04-20).

Steph. 2018. Tor for Journalists. *Tor Blog*. [Blogg]. 5 april.  
<https://blog.torproject.org/explore-tor-nyc-tor-journalists-april-12> (Hämtad: 2018-04-21).

Sukhbir. 2018. Sunsetting Tor Messenger. *Tor Blog*. [Blogg]. 2 april.  
<https://blog.torproject.org/sunsetting-tor-messenger> (Hämtad: 2018-04-20)

TT Nyhetsbyrån. 2005. Snart kan du vara helt anonym på nätet. *Expressen*. 3 augusti.  
<https://www.expressen.se/nyheter/snart-kan-du-vara-helt-anonym-pa-natet/> (Hämtad: 2018-04-19).

*Vetandets värld*. 2017. Darknet – internets mörka bakgata (R). [Radioprogram]. Producent: Özgür Karlidag. Sveriges Radio, P1 28 juli.  
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/916613?programid=412>

*Morgonpasset i P3*. 2017. Allt om Darknet – My Vingren. [Radioprogram]. Producent: Fabian Asserbäck. Sveriges Radio, 31 maj.  
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/910951?programid=4765>

Nilsson, Sophia. 2016. Tekniken och etiken styr framtiden för det mörka nätet. *Computer World*. 18 juni. <https://www.idg.se/2.1085/1.660616/teknik-etik-morka-natet?queryText=darknet> (Hämtad: 2018-04-20).

Nilsson, Sophia. 2015. FBI misstänks för tidigare attack mot Tor-nätverket. *Computer World*. 12 november. <https://www.idg.se/2.1085/1.642494/tor-fbi?queryText=dark%20web> (Hämtad: 2018-04-21).

Nilsson, Sophia. 2015. Kolla in kartan över världens mest anonyma nätverk. *Computer World*. 15 september <https://www.idg.se/2.1085/1.637075/kolla-in-kartan-over-varldens-mest-anonyma-natverk?queryText=dark%20web> (Hämtad: 2018-04-21).

P3 Dokumentär. 2017. Knarkkungarna på darknet. [Radioprogram]. Producent: Rosa Fernandez. *Sveriges Radio*, P3 26 november.  
<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/980737?programid=2519>

Ölander, Micke. 2014. Stulna kortuppgifter säljs illegalt. *Expressen*. 5 november.  
<https://www.expressen.se/kvallsposten/stulna-kortuppgifterna-saljs-illegalt/> (Hämtad: 2018-04-19).

Ölander, Micke. 2014. Så lurade polisen langarna på Darknet. *Expressen*. 4 juni.

<https://www.expressen.se/kvallsposten/sa-lurade-polisen-langarna-pa-darknet/> (Hämtad: 2018-04-19).